

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 24^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1973

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. ΗΛΙΑ ΜΑΡΙΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν πανηγυρίζει σήμερον μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ Ἔθνους τὴν 152^{αν} ἐπέτειον τῆς Ἐθνεγεροσύας.

Εἰς τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον Μάρτιον τοῦ 1821, τὸν ὁποῖον ἔσαεὶ θὰ ἐορτάζη τὸ Πανελλήγιον, ὀφείλομεν οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες τὴν Ἐλευθερίαν μας.

Μετὰ ἡρωϊκὸν ἑπταετῆ ἀγῶνα οἱ ὀλίγοι, ἀλλὰ γενναῖοι ἐκεῖνοι πρόγονοί μας κατώρθωσαν νὰ ἀποτινάξουν τὸν σκληρὸν ζυγὸν τεσσάρων αἰώνων τυραννίας. Ὁ Ὄθωμανὸς δυνάστης ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὴν χώραν μας ἐγκαταλείψας πανταχοῦ τέφραν καὶ ἐρείπια. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τότε ἐν μέσῳ τῶν πληγῶν καὶ τῶν συντριμμάτων τοῦ πολέμου ἐπεδόθη μὲ καρτερίαν καὶ αὐτοθυσίαν εἰς τὸ εἰρηνικόν, ἀλλὰ δύσκολον ἔργον τῆς ἀναδημιουργίας καὶ ὀργανώσεώς του εἰς πολιτισμένον καὶ εὐνομούμενον κράτος. Καὶ τὸ κατώρθωσεν εἰς μικρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα. Οὕτως ἡ Ἑλλὰς δύναται σήμερον νὰ συναγωνισθῆ εἰς πολιτισμὸν οἰονδήποτε προηγμένον κράτος. Αὕτῃ εἶναι ἡ δύναμις τοῦ Ἕλληνοσ!

Ἀλλὰ, κύριοι, δὲν ἐορτάζομεν σήμερον μόνον μίαν ἐπέτειον. Συγχρόνως τελοῦμεν ἐν μνημόσυνον διὰ τὴν ψυχὴν τῶν ἡρώων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔπесαν ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἠγωνίσθησαν διὰ τὴν ἔλευθερίαν μας. Καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦτο εἶναι πάνδημον. Διότι δὲν ὑπάρχει

έλληνική οικογένεια, ἢ ὅποια νὰ μὴ ἔχη ἓνα τοῦλάχιστον πρόγονόν της ἀγωνισθέντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς μικρᾶς, ἀλλὰ ἐνδόξου αὐτῆς χώρας μας.

Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ ἐγερθῶμεν καὶ νὰ τηρήσωμεν ἐνὸς λεπτοῦ σιγῆν εἰς μνήμην τῶν πεσόντων καὶ ἀγωνισθέντων κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡρώων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν Φιλελλήνων, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν ἐπίσης Ἑλληνας τὴν ψυχῆν.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΒΑΣ. ΜΑΛΑΜΟΥ

25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

«Τὸ φρονεῖν καὶ πράττειν Ἑλληνικά»

Τιμῶντες τοὺς ἡρώας καὶ νεκρούς, οἵτινες προσέφερον διὰ τῶν ἐνδόξων αὐτῶν ἀγώνων τὴν Ἐλευθερίαν, εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ἐορτάζομεν σήμερον ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ Πνευματικῷ τῆς Χώρας Ἰδρυματι, τὴν 152^{αν} ἐπέτειον τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Ἀναστάσεως.

Ἐκ τῆς μακροαίωνος ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἢ 25^ῃ Μαρτίου τοῦ 1821 δέον νὰ παραμείνη εἰς τὴν ψυχῆν παντὸς Ἑλληνος ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐθνικῆς Ἀναστάσεως ἀλλὰ καὶ τοῦ ὑπερτάτου Ἐθνικοῦ Χρέους.

Πίπτων ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῆς Βασιλευούσης ὁ τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων αὐτοκράτωρ, καταλείπει αἱματηρὰν ὑποθήκην εἰς τοὺς Ἐπιγόνους : « Ἐνθυμηθῆτε ὅτι εἴσθε Ἑλληνας ».

Ὡς ἔγραφε προσφυῶς ὁ Σπυρίδων Λάμπρος, ἡ ἔννοια τῆς ἀδιαιρέτου Ἑλλάδος, παλαιὰ ἔννοια τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, καθίσταται ἐντονωτέρα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.

« Ἡ χάρις τοῦ Ρῆγα εἶναι πολὺ εὐρύτερα τοῦ χάριτος τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Ἑλληνισμός, ἀνανήφων ἐκ τοῦ ἐφιάλτου τῆς δουλείας καὶ

ἐπιχειρῶν νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀπωλεσθεῖσαν ἐλευθερίαν του ἐξεγείρεται μεγαλειότερος τοῦ ἐνδόξου ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν εἶναι Ἑλληνισμὸς μόνον τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Σπάρτης, τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Πέλλης, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Νικομηδείας καὶ τῆς Περγάμου, ἀλλ' εἶναι Ἑλληνισμὸς διήκων ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολήν, ἀπανταχοῦ ἔνθα ἔδρασε καὶ ἐμεγαλύνθη κατὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ μεσαιωνικοὺς χρόνους ἢ Ἑλλάς, ἀπανταχοῦ ἔνθα διέδωσαν οἱ Ἀπόστολοι τὸν Ἑλληνικὸν Χριστιανισμόν, ἀπανταχοῦ ἔνθα ἐμαρτύρησεν ὁ Ἑλληνισμὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἔνθα ἠγωνίσθη εἰς τὰ πεδία πολυνέκρων μαχῶν, ἔνθα ἠνδραγάθησαν Ἑλληνες βασιλεῖς καὶ οἱ Ἑλληνικοὶ λαοί, ἀπανταχοῦ ἔνθα ὁμιλεῖται ἢ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀπανταχοῦ ἔνθα τὸ ἔδαφος ἐβάφη δι' αἷματος Ἑλληνικοῦ».

Ἀναμφιβόλως, ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821 εἶναι τὸ πλεόν σημαντικὸν ἐθνικόν, πολιτικὸν καὶ ἠθικὸν γεγονός τῆς νεοελληνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ πλεόν ἀξιοσημεῖωτα συμβάντα τῆς νεωτέρας Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας.

Ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ πρώτη ἐθνότης, ἡ ὁποία διεξεδίκησε τὰ ἀναφαίρετα ἐθνικά της δικαιώματα ἀπὸ ὅλας τὰς ὑποδούλους ἐθνότητας τῆς Εὐρώπης καὶ μετέβαλεν εἰς προᾶξιν τὰ μεγάλα ἰδεώδη τῆς Ἐλευθερίας, Ἰσότητος καὶ Δικαιοσύνης τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

Οἱ λαοὶ τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης εὐγνωμόνως ὀφείλουν νὰ στρέψουν τὴν μνήμην πρὸς τὸν ἡρωϊκὸν αὐτὸν βράχον, ὁ ὁποῖος ἔδειξε τὸν δρόμον τῆς Τιμῆς καὶ τῆς Ἀνθρωπίνης Ἀξιοπρεπείας, τόσον κατὰ τοὺς ἀπωτάτους τῆς ἀρχαιότητος χρόνους, ὅσον καὶ κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν διὰ τοῦ μεγαλοεργήματος τοῦ 1821.

Εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνος συνέβαλον ἀποφασιστικῶς δύο στοιχεῖα: Πρῶτον ἡ ὠρίμανσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς ἐνιαῖον, ὁμόγλωσσον καὶ ὁμόθρησκον σύνολον καὶ δεύτερον ἡ διαμόρφωσις τῆς

νέας ἔθνικῆς βουλήσεως εἰς πρᾶξιν δυναμικὴν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπαναστατικῶν ὀργανώσεων καὶ κινημάτων.

Τὴν ἐξέγερσιν τοῦ μεγάλου καὶ ἐνιαίου Ἑλληνισμοῦ παρεσκεύασεν ἡ δουλεία, τὴν ἀνάστασιν ἐπεχείρησεν ὁ μέγας ἀγών. Οἱ παῖδες μετεβλήθησαν εἰς μαχητάς, αἱ γυναῖκες εἰς ἄνδρας, οἱ ἄνδρες εἰς λέοντας, οἱ διδάσκαλοι εἰς στρατιώτας, οἱ ἱεράρχαι καὶ καλόγηροι εἰς μάρτυρας. Αἱ πόλεις ὠχυρώθησαν εἰς φρούρια, τὰ πεδία καὶ τὰ ὄρη ἀντήχησαν τὰς ἰαχὰς τῶν νικόντων, αἱ θάλασσαι ἐξήστραψαν ἀπὸ τὴν λάμπριν τῶν πυρπολικῶν. Μετ' ἀγῶνας ὑπερανθρώπους καὶ ἀπαραμίλλους θυσίας ἀνέστη ἐκ τῆς τέφρας ὁ φοῖνιξ τῆς Ἑλευθερίας.

Ἄλλὰ ποῖον ἦτο τὸ φρόνημα, τὰ συναισθήματα καὶ τὰ ιδεώδη τὰ δονοῦντα ψυχὴν καὶ καρδίαν τῶν ἀσυγκρίτων μαχητῶν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ; Λέγει ὁ Σπυρίδων Λάμπρος ὅτι οἱ ἰδικοί μας λόγοι θὰ ἦσαν ἀσθενεῖς, ὅπως ἴσως καὶ ἀλλάχοῦ, ὅπου συνέρχονται, ἐν ὀνόματι τῆς Ἑλλάδος, Ἑλληνες ἑορτασταὶ τῆς μεγάλης Παναγύρεως, διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν των.

Ἡ ἀνάγνωσις ὀλίγων σελίδων τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἀναστάσεως τὸ ὅποῖον ἐχάραξαν οἱ δημιουργήσαντες εἰς ἡμᾶς καὶ δι' ἡμᾶς τὴν ἐλευθέραν Πατρίδα συνθέτει τὴν καλυτέραν εἰκόνα τοῦ μεγαλείου των.

Τὰ κείμενα ταῦτα δύνανται νὰ μεταβάλουν τὸ ἀκροατήριον εἰς ἐκκλησιαζομένους, μετὰ στοργῆς ἐνωτιζομένους τὰ εὐαγγελικὰ ἐκεῖνα ῥήματα, θαυμάζοντας τοὺς ἡρωϊκούς τελετουργοὺς τῆς ἐλευθερίας καὶ εὐλογοῦντας τὸν Θεόν, τὸν μέγαν τῆς Ἑλλάδος Θεόν, τὸν ἐλευθερώσαντα τοὺς δεσμώτας καὶ ἀναστήσαντα τὴν Νέαν Ἑλλάδα.

Ἐπιτρέφατέ μοι νὰ παραθέσω κείμενα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡ Ἑλλὰς κοιμᾶται ἀκόμη, ἤδη ὁμως πολεμεῖ κατὰ τοῦ Ἀλῆ τοῦ Σοῦλι. Ὁ Φῶτος, τοῦ καπετὰν Λάμπρου Τζαβέλλα ὁ υἱός, εὐρίσκειται ὀμηρος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τυράννου, παραδοθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατρός, ὅστις διὰ τοῦ ἐνεχύρου ἐκείνου κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Ἀλῆ νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν ἴδιον, τὸν γενναῖον ὑπέρμαχον τῶν Σουλιωτικῶν βουνῶν.

Ἐπιστρέφας δὲ εἰς τὴν πατρίδα φωλεὰν τῶν ἡρώων γράφει ὁ Λάμπρος πρὸς τὸν Ἀλῆν :

« Ἀλῆ πασᾶ, χαίρομαι ὅπου ἐγέλασα ἓνα δόλιον. Εἶμαι δὴ νὰ διαφεντεύσω τὴν πατρίδα μου ἐναντίον εἰς ἓνα κλέπτην. Ὁ υἱός μου θέλει ἀποθάνει, ἐγὼ ὅμως ἀπελπίστως θέλει τὸν ἐκδικήσω πρὶν νὰ ἀποθάνω. Κάποιοι Τοῦρκοι, καθὼς ἐσένα, θέλουν εἰποῦν, ὅτι εἶμαι ἄσπλαγχνος πατέρας, μὲ τὸ νὰ θυσιάσω τὸν υἱόν μου διὰ τὸν ἰδικὸν λυτρωμόν, ἀποκρίνομαι, ὅτι ἂν ἐσὺ πάρης τὸ βουνόν, θέλεις σκοτώσει τὸν υἱόν μου μὲ τὸ ἐπίλοιπον τῆς φαμελίας μου καὶ τοὺς συμπατριώτας μου. Τότε δὲν θὰ ἤμπορέσω νὰ ἐκδικήσω τὸν θάνατόν του, ἀμῆ ἂν νικήσωμεν, θέλει ἔχω ἄλλα παιδιὰ, ἢ γυναῖκα μου εἶναι νέα. Ἐὰν ὁ υἱός μου, νέος καθὼς εἶναι, δὲν μένει εὐχαριστημένος νὰ θυσιασθῆ διὰ τὴν πατρίδα του, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος νὰ ζήσῃ καὶ νὰ γνωρίζεται ὡς υἱός μου, μήτε πρέπει νὰ ὀνομάζεται ἄξιος υἱὸς τῆς Ἑλλάδος πατρίδος μας, ἐὰν μὲ γεναιότητα δὲν ὑποφέρει τὸν θάνατον. Προχώρησε λοιπόν, ἀπιστε, εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ ἐκδικηθῶ.

Ἐγὼ ὁ ὠμοσμένος ἐχθρός σου
ΚΑΠΕΤΑΝ ΛΑΜΠΡΟΣ ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ »

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν ἀντικατοπτρίζει ὅλον τὸν ἡρωϊσμόν τῶν Σουλιωτῶν, τοὺς διωγμοὺς αὐτῶν καὶ τὴν ἀπελπὴν πάλην, τοὺς ὑπερανθρώπους ἀγῶνας καὶ τὰ δάκρυα ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῶν πατρίων βουνῶν, τὴν πικρίαν τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ ἡρωϊκοῦ Σουλίου καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ σθένος, τὸ ὁποῖον ἠρῶντο ἔπειτα ἐκ τῶν ἀναμνήσεων προγενεστέρων ἀγώνων καὶ θυσιῶν, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεώς αἱ οἰκογένειαι τῶν Τζαβελλαίων, τῶν Βοτσαραίων ;

Ἄς μεταφερθῶμεν τώρα διὰ τῆς φαντασίας τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Λάμπρου Τζαβέλλα, ἐκ τῶν βράχων τοῦ Σουλίου εἰς τὰς ρύμας τῆς Βιέννης. Βυσοδομεύει ἐκεῖ τοῦ γένους ἀνάστασιν

ὁ μέγας Θεσσαλὸς Ρήγας ὁ Φεραῖος. Ἐπηηρεασμένος ὑπὸ τῶν κηρυγμάτων τῆς μεγάλης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως σχεδιάζει ἐν τῇ Δημοκρατικῇ του Προπαιδείᾳ τριχρουν, ὀλίγον παρηλλαγμένην τῆς Γαλλικῆς, τὴν σημαίαν τοῦ μέλλοντος νὰ παλαίση Ἕθνος. Τὰ χρώματα αὐτῆς εἶναι τὸ λευκόν, τὸ μέλαν καὶ τὸ ἐρυθρόν. Ἀκούσατε τὰς ὠραίας λέξεις διὰ τῶν ὁποίων ὁ Ρήγας ἐπεξηγεῖ τὰ τρία χρώματα τῆς νέας αὐτῆς ἐθνικῆς σημαίας.

«Τὸ κόκκινον σημαίνει τὴν αὐτοκρατορικὴν πορφύραν καὶ αὐτεξουσιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ· τὸ ἐμεταχειρίζοντο οἱ πρόπατορές μας ὡς ἔνδυμα πολέμου, θέλοντες νὰ μὴ φαίνωνται αἱ πληγαὶ ὅπου ἔτρεχον αἷμα διὰ νὰ μὴ δειλιῶσιν οἱ στρατιῶται.

Τὸ ἄσπρον σημαίνει τὴν ἀθωότητα τῆς δικαίας ἡμῶν ἀφορμῆς κατὰ τῆς τυραννίας.

Τὸ μαῦρον σημαίνει τὸν ὑπὲρ Πατρίδος καὶ Ἐλευθερίας ἡμῶν θάνατον».

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγους μῆνας, ὁ μέγας εἰσηγητῆς τῆς ἐλευθερίας, συλλαμβάνεται ἐν Τεργέστη καὶ ἄγεται πρὸ τοῦ Βιενναίου ἀνακριτοῦ. Ἡ κατάθεσίς του ἀποτελεῖ τὸν μέγιστον τῶν ὕμνων τοῦ Θεσσαλοῦ πατριώτου καὶ ἐκ τῶν σκονισμένων ἀρχείων τῆς Βιέννης, ἐκ τῶν πεπαλαιωμένων ἐγγράφων τοῦ ἀνακριτικοῦ γραφείου, διαπηδοῦν πρὸς ἡμᾶς αἱ φωτοβόλοι γραμμαί, αἱ περιβάλλουσαι δίκην στεφάνου δόξης τὴν κεφαλὴν τοῦ πρωτομάρτυρος, τοῦ ὁποίου ἡ εὐθαρσῆς ὁμολογία ὠδήγησε μετ' οὐ πολὺ εἰς στραγγαλισμὸν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τοῦ Βελιγραδίου αὐτὸν καὶ τοὺς φιλοπάτριδας ἐταίρους.

«Ὁμολογεῖ ὁ Ρήγας, “λέγει τὸ ἐγγραφον τοῦ ἀνακριτοῦ,” ὅτι πάντοτε ἐπεθύμει τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ δὴ ὅτι μετὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του ἔχει ὡς πρῶτον πόθον, νὰ ἴδῃ ἐκδιωκομένους τοὺς κατακτητὰς ἐκ τῆς Ἑλλάδος».

Ἐπισημασθέντες ὅτι ὁ σπόρος τὸν ὁποῖον ἔσπειρεν ὁ Ρήγας, ἐβλάστησε μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία ἐξήγειρε τὰς κοιμωμένας ψυχάς, παρεσκεύασε τοὺς βραχίονας, τοὺς ἀργοῦντας. Ὅποια ἡ δύναμις τῆς θελήσεως ἢ ἐμψυχοῦσα τοὺς κρυφίως μνουμένους εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀναστάσεως, τὸ μυστικῶς κηρυττόμενον ὑπὸ τῶν Φιλικῶν, δεικνύει ἢ Ἀφιέρωσις τῶν εἰς τὴν Ἑταιρίαν προσχωρούντων.

«Φέρω μάρτυρα τὸν ἀλάνθαστον ὀφθαλμὸν τοῦ Δημιουργοῦ μας, εἰς τὸν ὁποῖον κανεῖς συλλογισμὸς καὶ ἐπιθυμία δὲν εἶναι ἀπόκρυφος, ὅτι ἐπιθυμῶν τῆς ταλαιπώρου Πατρίδος μας καὶ τοῦ δυστυχοῦς Γένους τὴν ἀνάστασιν, ἐμβαίνω μέλος εἰς αὐτὴν τὴν Ἀδελφότητα. Ὅτι ἡ ἀφιέρωσίς μου γίνεται, χωρὶς νὰ παρακινηθῶ ἀπὸ καμμίαν ἄλλην αἰτίαν, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ ἀληθῆ πατριωτισμὸν, ὅτι ἔδωσα τὸν Ὅρκον μου μὲ ἐλευθέραν θέλησιν, εὐρισκόμενος ὑγιῆς καὶ κατὰ τὸν νοῦν καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Τὸν Ὅρκον τοῦτον ὑπόσχομαι, ὡς τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὁμνῶ εἰς τὸ πανάγιον καὶ φοβερὸν Ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ φυλάξω ἀπαρασάλευτον. Ἄν ἴσως ποτὲ λησμονήσω τὴν ὑπόσχεσίν μου καὶ δὲν φερθῶ ὡς πιστὸς Πατριώτης καὶ ὡς ἀληθινὸς Ἀφιερωμένος, τὸ μὲν σῶμα μου ἀφίνω εἰς ὅλα τὰ βάσανα καὶ δυστυχίας ταύτης τῆς προσκαίρου ζωῆς καὶ τὸν σκληρότατον καὶ ἀτιμότερον θάνατον, νὰ μὴν ἀξιωθῶ ταφῆς καὶ εὐλογίας τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας, τὴν δὲ ψυχὴν μου παραδίδω δι' αἰώνιον κόλασιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν δαιμόνων, τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἱερᾶς Πίστεώς μας καὶ τὸ ὄνομά μου νὰ γίνῃ τὸ ὄνομα τῆς κατάρας καὶ τοῦ ἀναθέματος. Σὺ λοιπόν, Ἀδελφέ, δέξου τὴν ἀφιέρωσίν μου, τὴν ὁποῖαν τώρα καὶ διὰ πάντα προσφέρω εἰς τὸ Γένος μου διὰ τὴν Ἐλευθερίαν του. Δέξου με Ἀδελφὸν Ἀφιερωμένον εἰς αὐτὸν τὸν Ἱερὸν Δεσμόν».

Εἶναι ὄρκος ἢ διαθήκη τὸ θαυμάσιον τοῦτο κείμενον; Μόνον ὅταν ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ὀλόκληρος ἀφοσιούται εἰς τὴν πατρίδα,

καθ' ἃ ἀπῆται ὁ ὄρκος τῶν Φιλικῶν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγερωθῶσιν ἐκ τῆς νάρκης τὰ ἔθνη.

Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐσαλπίσθη πράγματι τὸ ἐγερωτῆριον. Ἀπὸ τοῦ Γενικοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἰασίου, κατερχόμενος ὡς ἡγέτης τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ὁ ἡγεμονικὸς γόνος τῶν Ὑψηλαντῶν, ἐξεκάλεσε πρὸ τῶν ψυχῶν τῶν Ἑλλήνων τὰς σκιάς τῶν μεγάλων προγόνων καὶ παρέστησεν εἰς τοὺς ταλαιπωρουμένους, τοὺς συντετριμμένους, τοὺς ἀλντρώτους, τὰς σκιάς ἐκείνας συναγωνιζομένας καὶ χαιρούσας ἐπὶ τῇ εὐαγγελιζομένη ἀπολυτρώσει.

Τὸ Ἐθνικὸν ὄραμα 400 ἐτῶν δουλείας ἐπραγματοποιήθη δι' ἐπιπόνου ἀγῶνος ὀκτὼ ὀλοκλήρων ἐτῶν. Τὴν προσδοκίαν καὶ παρόρμησιν του εἶχεν ἄνευ ἀναβολῆς ἐγκολπωθῆ ὀλόκληρον τὸ Ἔθνος.

Ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμὸς, ἐνστερνιζόμενος ὅτι μόνον διὰ καθολικοῦ ἀγῶνος μέχρι ἐσχάτων κερδίζεται τὸ Ἀνώτατον Ἀγαθόν, μετέβαλε τοὺς λόγους τοῦ Ὑψηλάντου εἰς Ἔργον Ἐθνικόν.

«Καὶ οἱ κροῖσοι τοῦ χρήματος ἤνοιξαν τοὺς θησαυροὺς των. Οἱ ἱεροὶ ποιμένες ἐνεψύχωσαν τὸν λαὸν διὰ τοῦ ἰδίου των παραδείγματος. Οἱ πνευματικοὶ ἡγέται ἐχάραξαν τὴν πορείαν διὰ τῶν σοφῶν των παραινέσεων, οἱ ἐν τῇ ξένη διακεκριμένοι Ἕλληνες συνεισέφερον εἰς τὴν Πατρίδα τὸν χρεωστούμενον φόρον».

Ἄλλ' ὑπέρανω τῶν προσδοκιῶν τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων ὑπῆρχεν ἡ πίστις ὅτι τὸ ἔθνικὸν κίνημα ἠελόγει ὁ μέγας τῆς Ἑλλάδος Θεός.

Ἐγραφεν ὁ Μακρογιάνης :

«Ἐσύ, Κύριε, θ' ἀναστήσης τοὺς πεθαμένους Ἕλληνες, τοὺς ἀπογόνους αὐτηνῶν τῶν περίφημων ἀνθρώπων, ὅπου στόλισαν τὴν ἀνθρωπότη μ' ἀρετή. Καὶ μὲ τὴ δύναμή σου καὶ τὴ δικαιοσύνη σου θέλεις νὰ ξαναζωντανέψης τοὺς πεθαμένους. Καὶ ἡ ἀπόφασή σου ἢ δίκια εἶναι νὰ μεταειπωθῇ Ἑλλάς νὰ λαμπρυνθῇ αὐτήνη»

καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ὑπάρξουν οἱ τίμοι καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἀνθρώποι, ἐκεῖνοι ὅπου ἔπερασπίζονται τὸ δίκαιον».

Μεγαλογοῦν οἱ ἀσύγκριτοι μαχηταὶ ὡς «ὑπερασπισταὶ τοῦ δικαίου». Ἐπιτελοῦν τὸ Γεγονὸς - Σύμβολον. Τοποθετοῦν τὸν λίθον - θεμέλιον, βάσιν τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Ὡς ἀπόηχος τῶν ἡρωϊκῶν ἐκείνων ἡμερῶν φθάνει τὸ μήνυμα εἰς ἡμᾶς καὶ ἀποτελεῖ φάρον λαμπρὸν διὰ τὴν περαιτέρω πορείαν τοῦ Ἔθνους.

Ἡ ὀλιγάριθμος ἐκείνη δρᾶξ τῶν προγόνων ἐμεγαλοῦργησε διὰ τῆς συνειδητοποιήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους, τῆς συμπνοίας, τῆς ἐνότητος καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς συνεχείας καὶ συνεπειας, ἐξουδετεροῦσα τὰς ὑπαρχούσας κατ' ἐπανάληψιν τάσεις πρὸς διχόνοιαν.

Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρία ἀποτελεῖ τὴν πρώτην τυπικὴν ἐνέργειαν ἐμπράκτου ἐκπληρώσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους. Οἱ ἐμπνευσταὶ τῆς ἀντελήφθησαν ὅτι, μόνον ὅτε ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ὀλόκληρος ἀφοσιοῦται εἰς τὴν Πατρίδα καὶ ἐνώσωσι τὰς δυνάμεις των οἱ ὑπόδουλοι, εἶναι δυνατόν νὰ ἐγερθοῦν ἐκ τῆς νάρκης τὰ ἔθνη.

Τὸ ἴδιον κεντρικὸν νόημα, τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους, διὰ τὸν ὑπὲρ πάντα ἀγῶνα εἶχε καὶ τὸ ἐγερτήριον σάλπισμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἰασίου τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου, πρώτου στρατιωτικοῦ ἡγέτου τῶν πεδίων τῆς μάχης τοῦ 1821, ὁ ὁποῖος μεταξὺ ἄλλων ἔλεγεν :

« Ἄς κινηθῶμεν λοιπὸν μὲ ἐν κοινὸν φρόνημα . . . . .
Μὲ τὴν ἐνωσιν, ᾧ συμπολίται, μὲ τὸ πρὸς τὴν ἱερὰν θρησκείαν σέβας, μὲ τὴν εὐτολμίαν καὶ σταθερότητα ἢ νίκη μας εἶναι βεβαία καὶ ἀναπόφευκτος. Αὐτὴ θέλει στεφανώσῃ μὲ δάφνας ἀειθαλεῖς, αὐτὴ μὲ χαρακτῆρας ἀνεξαλείπτους θέλει χαράξῃ τὰ ὀνόματα ἡμῶν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανασίας διὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἐπερχομένων γενεῶν».

Πεντακόσιοι λόγιοι ἔφηβοι ἐκ τῶν πρώτων νεκρῶν τοῦ ἱεροῦ

Ἄγῶνος. Ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία τῶν γυμνασίων καὶ σχολείων τῶν Ἡγεμονιῶν καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ρωσίας ἀφωσιώθη εἰς τὸ ἐθνικὸν κίνημα μετ' ἀπαραμίλλου προθυμίας. Νέοι οἱ ὅποιοι εἶχον ὅλας τὰς ἀρετάς, τὴν πειθαρχίαν, τὴν τόλμην, τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὰς ἐθνικὰς ὑποθήκας.

Δι' ἐγγράφου μνημειακοῦ ἐκήρυττεν ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος ἡ Α' Ἐθνικὴ Συνέλευσις τὴν πολιτικὴν ὑπαρξιν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἐθνους τῶν Ἑλλήνων, ἡ δὲ ἱστορικὴ Διακήμεσις τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐπιδαύρου πρὸς τοὺς πολιτισμένους λαοὺς τονίζει τὴν ἱστορικὴν συνέχειαν λέγουσα :

« Ἀπόγονοι τοῦ σοφοῦ καὶ φιλανθρώπου Ἐθνους τῶν Ἑλλήνων, σύγχρονοι τῶν νῦν πεφωτισμένων καὶ εὐνομουμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ θεαταὶ τῶν καλῶν » . . .

Ἄς μοι ἐπιτραπῆ ὅπως μὴ ἀναφερθῶ ἔτι περισσότερον εἰς τὰς σελίδας ἐκεῖνας τῶν Εὐαγγελίων τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἐθνους τὰς ὁποίας ἔγραψαν χρυσοῖς γράμμασιν οἱ δημιουργοὶ τοῦ μεγάλου ἔπους τοῦ 1821.

Ἀναπέμπω μίαν μόνον λέξιν, ἀνακεφαλαιοῦσαν ὅλα τὰ αἰσθήματα τὰ πλημμυροῦντα τὴν καρδίαν μας, συνοψίζουσαν ὅλας τὰς ἐπαγγελίας τῶν ὁποίων βαρυτάτην ἀναλογιζόμεθα τὴν εὐθύνην, τὴν μίαν λέξιν : Εὐγνωμονοῦμεν.

Ταπεινὸς δέκτης τοῦ μεγάλου καὶ ἱστορικοῦ διὰ τὸ Ἐθνος μας μηνύματος τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους, τῆς Ἐθνικῆς Ἐνότητος καὶ τῆς Πνευματικῆς Συνεχείας, ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω τὴν σημασίαν τῆς ἱστορικῆς ὑποθήκης ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐθνικὴν ἐπιταγὴν διὰ τὴν Χώραν μας.

Ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸν Ἕλληνα εἰς στιγμὰς καὶ περιόδους ἐθνικοῦ μεγαλείου καὶ ἀνατάσεως εἶναι ἡ Ἐπίγνωσις τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους. Ἡ ὑπευθυνότης τῶν Ἑλλήνων ὅτε τὸ Ἐθνος καλεῖται νὰ κατακτήσῃ κορυφὰς ἱστορικοῦ μεγαλείου εἶναι φαινόμενον μοναδικὸν καὶ ἰδιαζόντως χαρακτηρηστικόν.

Ἐλληνικὸς Χῶρος λάμπει, καταυγάζεται ἀπὸ τὴν ἰδίαν φλόγα καὶ ἐκφράζεται εἰς μίαν ἁρμονίαν συνόλου ἢ ὁποῖα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συγκλονιστικὴ.

Ἱστορικὴ συνέπεια, ἐνότης καὶ πνευματικὴ πλήρωσις προσδιορίζουν τὴν συνεχεῖ καὶ διεθνῶς ἀκτινοβολοῦσαν ἐθνικὴν δημιουργίαν.

Ἐποχρῆσις τῶν ἐπιζώντων εἶναι νὰ διατηρήσωμεν ἀκεραίας τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγάλας ἐκεῖνας δυνάμεις, διὰ τῶν ὁποίων ἠδυνήθη ὁ Ἕλλητισμὸς νὰ μείνῃ ἀλώβητος διὰ τῶν αἰώνων, νὰ τελετουργήσῃ τὸ θαῦμα, τὴν «ἐκ τοῦ τάφου ἀνάστασιν» καὶ νὰ προβῇ εἰς νέους θριάμβους διεθνοῦς ἀκτινοβολίας.

Ὡς ἔγραφε καὶ ὁ Ζαμπέλιος πρὸς Καποδίστριαν :

«Τὸ φρονεῖν καὶ πράττειν Ἑλληνικὰ»

εἶναι ἡ πεμπουσία τῆς ἐθνεγεροσύνης τοῦ 1821.

Ὅσακις τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐμεγαλοῦργησεν, ἀρχαῖοι καὶ νέοι ἤρωες συμβαδίζουσι ὡς σύγχρονοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς δαφνοστρώτου ὁδοῦ, δημιουργοὶ ἱστορικῶν σταθμῶν δι' ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἐγραφεν ὁ πολὺς Μακρυγιάννης :

«Ὅλοι οἱ προκομμένοι ἄντρες τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, οἱ γοναῖγοι ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ Λυκοῦργος, ὁ Πλάτων, ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Λεωνίδας, ὁ Δημοστένης κ' οἱ ἐπίλοιποι πατέρες γενικῶς τῆς ἀνθρωπότητος, κοπιάζαν καὶ βασανίζονταν νύχτα κ' ἡμέρα μ' ἀρετὴ, μὲ ἱλικρινεῖαν, μὲ καθαρὸν ἐνθουσιασμὸν νὰ φωτίσουνε τὴν ἀνθρωπότητα καὶ νὰ τὴν ἀναστήσουν νὰ ἔχῃ ἀρετὴ καὶ φῶτα, γενναιότητα καὶ πατριωτισμὸν... Ἐντυναν τοὺς ἀνθρώπους ἀρετῇ, τοὺς γύμνωναν ἀπὸ κακῆ διαγωγῆ... καὶ γένονταν δάσκαλοι τῆς ἀλήθειας».

Καὶ ἰδοὺ πῶς περιέγραφε τὴν ἱστορικὴν συνέπειαν καὶ συνέπειαν τῆς φυλῆς μὲ τὴν ἀπλότητα καὶ εὐαισθησίαν, ἢ ὁποῖα διακρίνει τὸ ἔργον του, πλουσίαν κληρονομίαν διὰ τοὺς νεοέλληνας :

«Πᾶμε . . . νὰ ἰδοῦμεν τοὺς παλιοὺς τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸ μέρος ὅπου κατοικοῦνε νὰ βροῦμε τὸ γέρο Σωκράτη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Θεμιστοκλῆ, τὸν λεβέντη Λεωνίδα, καὶ νὰ τοὺς εἰποῦμε τὶς χαροποιῆς εἰδησεις, ὅτι ἀναστήθηκαν οἱ ἀπόγονοί τους . . . Δι' αὐτοὺς ἦταν τὰ ἔργα τους ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς. Διὰ τοῦτο θέλησε ὁ Θεὸς ὁ δίκιος κι' ἀνάστησε καὶ τοὺς ἀπογόνους τους» . . .

«Οἱ χαροποιῆς εἰδησεις», σοφὰ τὸ ἐκφράζει, εἶναι «οἱ ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς». Καὶ σήμερον, ἐποχὴν ἀντιρωϊκὴν, ὅτε τοῦλάχιστον αἱ μέχρι τοῦδε γνωστὰ προϋποθέσεις, ἐθνικοὶ φανατισμοὶ καὶ ἀνακατατάξεις γεωπολιτικαὶ ἐκλείπουν, τὸ βαθύτερον μῆνυμα τοῦ ἔπους τοῦ 1821 διὰ τοὺς ἐπιγόνους εἶναι «οἱ ἀγῶνες τῆς ἀρετῆς».

Καθῆκον ὑπέρατον ἢ μετάδοσις εἰς τοὺς ἐπιγόνους καὶ ἰδιαίτερος σήμερον εἰς τὴν νεωτέραν γενεὰν τοῦ ἱστορικοῦ μηνύματος, ἢ παράδοσις τῆς ἱερᾶς δαδός.

Συνειδητοποιοῦντες τὸ πλούσιον ἱστορικὸν παρελθὸν καὶ ἀτενίζοντες μὲ ἐλπίδας τὸ μέλλον — εἴθε νὰ μὴ διαφρευθῶμεν — βαρυνόμεθα μὲ τὴν δύσκολον ἀποστολὴν, τὴν ἐθνικὴν ἐντολὴν, νὰ διατηρήσωμεν ἀρμονικὴν καὶ ἄρρηκτον τὴν Ἑλληνικὴν ἄλυσον.

Καὶ ὡς ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ «σοφοὶ δὲ προσιόντων» προσδιορίζει, ἔχει ἢ πνευματικὴ ἡγεσία κυρίαν ἀποστολὴν νὰ διαισθάνεται καὶ προβλέπει τὰς παγκοσμίους ἐξελίξεις καὶ νέα ρεύματα, δίδουσα εἰς τὴν νεωτέραν γενεὰν — διὰ τῶν ναμάτων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας — τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἢ ὅποια θὰ τὴν καθιστᾷ ἰκανὴν διὰ μίαν σταθερῶς ἐνεργὸν παρουσίαν εἰς τὸν διεθνῆ χῶρον.

Ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τοὺς ἥρωας τῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821, ἄς σπείρωμεν τὸν σπόρον τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους εἰς τὰς καρδίας τῆς νέας τῶν Ἑλλήνων γενεᾶς.

Δύσκολος ἢ κληρονομία τοῦ Νεοέλληρος. Ἡ ὠραιότερα καὶ βαρύτερα. Συνεχῆ παρουσίαν εἰς τὸ παγκόσμιον προσκῆμιον ὑποχρεώνει. Θὰ ἐπιτευχθῆ αὕτη ;

Δι' ἐντόνου συναισθηματισμοῦ συχνὰ ἐκφράζεται τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα. Συγκινησιακὰ στοιχεῖα ἀναμειγνύονται εἰς τὸν αὐστηρὸν χῶρον τοῦ πνεύματος, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς ἀνοδικὰς πορείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ δημιουργοῦν ἐπιτεύγματα, τὰ ὁποῖα ἐκπλήσσουν τὴν ἀνθρωπότητα. Γίνεται οἰκουμενικὴ ἐπιταγὴ ὁ Ἑλληνικὸς Λόγος. Τὰ ἴδια ταῦτα συγκινησιακὰ στοιχεῖα, ἰδιαζόντως Ἑλληνικά, γίνονται πρόξενοι, ἐὰν ἀφεθοῦν ἀπειθάρχητα, περιόδων ἐκτονώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ καθοδικὴ τροχιά γίνεται τόσον περισσότερον ἐπικίνδυνος, ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τοῦ χώρου τοῦ Λόγου.

Περίεργον, ἀλλ' ἀληθὲς τὸ φαινόμενον: συχνάκις ἰδέαι αἱ ὁποῖαι χωλαίνουν τρέχουν γρηγορώτερα τῶν ἄλλων . . .

Μόνον ὅτε τὰ ἄτομα εἶναι πλήρη ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας καὶ ἀρετῆς προφυλάσσονται ἀπὸ τὴν παγίδα, ἣτις «μὲ δόλωμα» τὴν Ἐλευθερίαν ὁδηγεῖ δι' ἐπικινδύνων διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα ὁδῶν εἰς τὴν ἀνελευθερίαν.

Ὁ ἱερός ἀγὼν τοῦ 21 ἔχει τόσας ὄψεις, ἐκφράσεις καὶ ἡμέρας, ὥστε ἐκάστη νὰ δύναται νὰ διδάξῃ, νὰ φρονηματίσῃ, νὰ συγκινήσῃ.

Σαφῆς ἢ ἀποστολὴ τοῦ Νεοέλληρος: Συνείδησις τοῦ Ἐθνικοῦ Χρέους, διατήρησις τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ συνεχοῦς ἀναβαπτίσματος εἰς τὰς πηγὰς καὶ τὴν ἐθνικὴν παράδοσιν. Ἡ πλέον σαφῆς ἐπίγνωσις τοῦ Χρέους δὲν εἶναι ἢ κατάκτησις κορυφῶν κατὰ περιόδους. Ὁχι ὀλίγοι λαμπροὶ σταθμοί, ἀλλὰ συνεχῆς δημιουργία.

Σήμερον κατ' ἐξοχὴν, ὅτε ἡ Ἑλλάς ἀντὶ τοῦ εὐρύτερου Ἑλληνικοῦ χώρου ἔχει περιορισθῆ εἰς τὸ Ἑλλαδικὸν ἔδαφος καὶ ὑφισταμένη τὰς εἰρηνικὰς πιέσεις μιᾶς ὑπερχειλιζούσης εἰς παλμόν, πνευματικὰς καὶ οἰκονομικὰς δραστηριότητος Εὐρώπης, ὀφείλομεν ὡς Ἕλληνες, διὰ νὰ μὴ ἀφομοιωθῶμεν ἀπὸ τὴν πληθυσμιακὴν τῆς ἀνθρωπότητος πλημμυρίδα, νὰ διατηρήσωμεν Ἐθνικὴν Ἐνότητα, δύναμιν τοῦ Λόγου, Ἀρετὴν. Ἀκριβῶς ὅ,τι μᾶς κατέλιπεν ὡς πολύτιμον δίδαγμα καὶ ἐθνικὴν ἐπιταγὴν ἢ Ἐπανάστασις τοῦ 1821. Τὰ ἱστορικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Ἐθνους δὲν ἀποτελοῦν «μνημεῖα» διὰ κατάθεσιν στεφάνων καὶ ἀνα-

λόγους πανηγυρισμούς, ἀλλὰ λαμπροὺς φάρους φωτίζοντας τὴν περαιτέρω πορείαν τοῦ Ἔθνους.

Ἐπερηφάνους, ἐλευθέρους πολίτας τῆς ἀνθρωπότητος ἃς μᾶς διατηρήσει ἢ ἐπιταγή τῆς ἱστορίας.

Εἰς τὴν σύγχρονον λαίλαπα τῆς πληθυσμιακῆς παγκοσμίου γιγαντώσεως, ἃς ἀντιπαρατάξωμεν τὸ οἰκουμενικὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐνωτιζόμενοι τὸ Δημοκρατικὸν ἀπόφθεγμα :

«ἀνδρὶ σοφῷ πᾶσα γῆ βατὴ ψυχῆς γὰρ ἀγαθῆς πατρὶς
ὁ ξύμπας κόσμος».

Ἡ δὲ μὲ ἄσβεστον τὴν ἱερὰν φλόγα μὲ εὐλάβειαν παραδίδεται εἰς τὴν νεωτέραν γενεάν.

Φέρει τὸ μήνυμα :

Ἐθνικὴ δημιουργία καὶ Ἀρετή.

Ἐπικαλούμενοι τὸν Μέγαν τῆς Ἑλλάδος Θεόν, εὐελπιστοῦμεν ὅτι, παρὰ τὴν διεθνῆ σύγχυσιν, ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία θ' ἀνταποκριθῆ εἰς τοῦτο καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βήματος τοῦ Ἀνωτάτου τούτου Πνευματικοῦ Ἰδρύματος θὰ ἐκφωνηθῆ εἰς τὸ μέλλον, ὁ ἀντίστοιχος Πανηγυρικός, μὲ τὴν ἰδίαν συγκίνησιν καὶ σεβασμὸν καὶ ἴσως περισσοτέραν ἱστορικὴν συνέπειαν.

Τὸ ἐλπίζω καὶ τὸ εὔχομαι. Δι' ἡμᾶς θὰ εἶναι ἡ ὠραιότερα τῶν ἱκανοποιήσεων, ἡ μεγαλυτέρα τῶν ἀμοιβῶν.
